

AŞILI CEVİZ FİDANI SEKTÖRÜ

Ceviz hem meyvesi hem de kereste değeriyle ekonomik önem kazanmıştır. Ceviz ağacının 150-200 yıllık ömrünün ilk 60-70 yılında meyvelerinden, bu yaştan sonra da piyasa taleplerine göre kerestesinden faydalanılmaktadır. Aşsız rlerle ceviz yetiştirildiği zaman, düşük kaliteli meyve veren ağaçlarla karşı karşıya kalındığından ağacın kereste değeri ön plana çıkmakta ve değerlendirme buna göre yapılmaktadır.

Cevizler hızlı gelişir, büyük ve yuvarlak ta yapar. Ağaçlar 25-30 m kadar boylanabilir. Elverişli iklim ve toprak şartlarında bir ağaç 300-500 m² lik bir alanı kaplayabilir. Ceviz ağaçlarının gereğinden fazla büyümesi; budamayı, ilaçlamayı ve meyve derimini zorlaştırır. Bu boylanma, ta yapısı ve dalların sık veya seyrek oluşu çeşide göre değişebilir. Meyvesi için yetiştirilen ceviz ağacı fazla boylanmamalıdır.

Aşılı ceviz fidanı üretiminde standart cevizler kadar aşı yapılacak anacın seçimi de önemlidir. Anaç, kuvvetli bir kök yapısına sahip olmalı ve hızlı gelişme göstermelidir. Verimli olmalı ve her sene meyve vermelidir. Antraknoz (Kara leke), Ceviz yanıklığı gibi mantari ve bakteriyel hastalıklara dayanıklı olmalıdır. Ayrıca Ceviz anacında bodurluk, köklendirmeye uygunluk, kurak ve kötü toprak koşullarına uygunluk ayrıca önem taşır.

Çok uzun yıllar meyvesinden, ömrünün sonunda gövdesinden faydalanacağımız aşılı Ceviz ağacının bahçesini kurarken dikkatli olmalıyız. Aksi halde, başlangıçta yapılacak bir yanlışlığın zararı uzun yıllar çekilecektir. Bahçe yeri, çok sert rüzgâr olan yerlerde ise rüzgâr perdesi yapılmalıdır. Bu sayede gerek kışın soğuk sert rüzgârlarından, gerekse yazın sıcak ve yakıcı rüzgârlardan fidanlar korunmuş olur.

Çeşit Seçimi, “Bahçe Kurma” da çok önemlidir. Her şeyi tam olarak yapılan bahçede yanlış bir çeşit seçimi hem zaman hem de para kaybına neden olur. Bu nedenle fidan seçerken fidanın sertifikalı olmasına dikkat edilmeli ve hem de fidan alınan yere güvenilmelidir. Ayrıca sertifikalı ve uygun çeşidin seçilmesi yanında birbirini tozlayan çeşitler uygun plana göre dikilmezlerse verim düşük olur.

Ceviz bahçesi kurarken, standart çeşitlerin aşılı fidanlarından yararlanılır. Ceviz ağacının uzun ömürlü olduğu düşünülerek, ağaçlar arasındaki mesafe çok geniş tutulmalıdır.

Dikimden hemen sonra fidanlara can suyu verilmelidir. Dikim yapıldıktan sonra, ilerideki kereste durumu da düşünülerek, fidan gövdeleri, toprak yüzeyinden yaklaşık 1- 1.5 m yukarıdan kesilmeli ve taçlandırma budaması yapılmalıdır. Bundan sonra bölgedeki hakim rüzgârlar göz önünde tutularak fidanlar hereklere bağlanmalıdır. Yazları sıcak ve kurak olan bölgeler ile su kaynağı az olan yerlerde dikimden sonra su kaybını önlemek amacıyla yabancı ot veya hububat saplarıyla malçlama yapmak yerinde olur.

Aşılı fidanlar, 4-5 yaşından itibaren verime başlarlar ve dikim aralıklarını 10-12 yaştan sonra doldururlar. Bu zaman içinde bahçede ara ziraati yapılabilir. Taban yerde uygun tek yıllık bitkiler yetiştirilebilir.

Ceviz ağaçları iri yapılı ve yaygın dallanma gösterdikleri için geniş bir yaprak yüzeyine sahiptirler. Bu nedenle terleme ile su kaybı fazla olan cevizlere yeterli suyun sağlanması çok önem kazanmaktadır. Cevizler için ilkbaharda gelişme, meyvelerin büyüme ve iç doldurma dönemlerindeki su gereksiniminin karşılanması çok önemlidir. Bu dönemlerdeki susuzluk durumları büyüme ve gelişmeyi yavaşlatacağı gibi meyvelerin içlerini yeterince dolduramamalarına neden olacağı için kalite ve verim düşüklükleri meydana gelir.

Sulamada dikkat edilecek en önemli noktalardan biri de suyun etkili kök düzeyine ulaşmasının sağlanmasıdır. Sulama şekli olarak karık sulama, salma, damla ve alttan yağmurlama sulama sistemlerinden birisi tercih edilebilir. Cevizlerin sulanmasında kimyasal atıklar vb. zararlı etmenlerle kirlenmemiş olan her türlü su kullanılabilir.

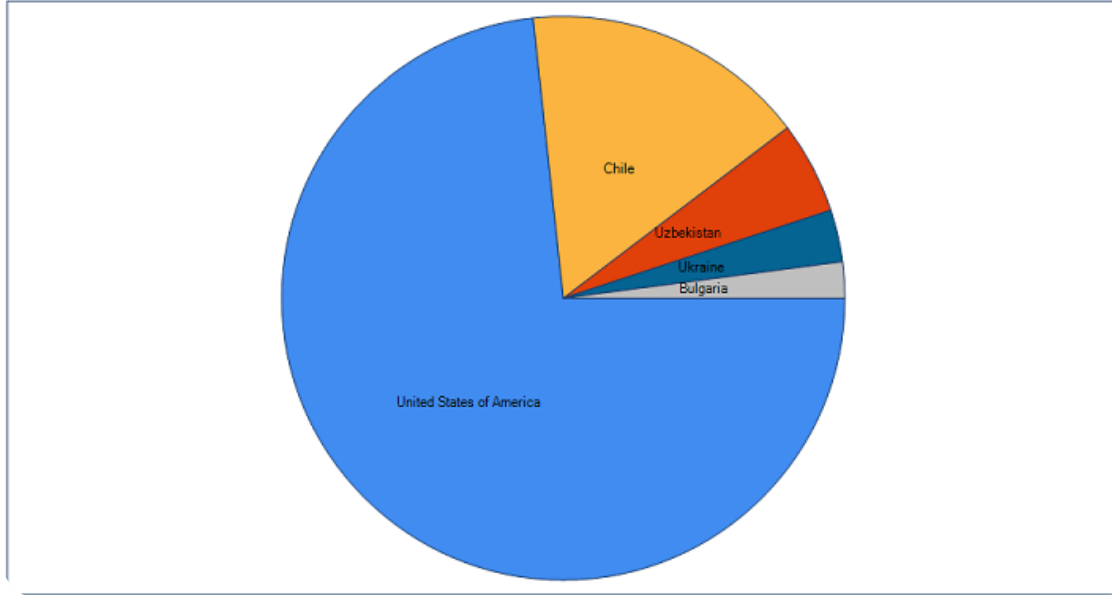

Her yıl düzenli olarak artan dünya ceviz üretimi 2.282.264 tona kadar yükselmiştir. Dünyada önemli ceviz üreticisi ülkeler Çin, Amerika Birleşik Devletleri, İran ve Türkiye'dir. Yaklaşık 979.366 ton üretim ile dünyada birinci sırada yer alan Çin' in ceviz üretimi genellikle tohumdan yetişmiş tiplerden karşılandığı için, standardizasyon problemi bulunmaktadır. Hâlbuki ABD ceviz üretiminin tamamı standart çeşitlerle kurulu kapama ceviz bahçelerinden temin edilmektedir.

Ülkemizde meyve veren ve meyve vermeyen toplam ceviz ağacı sayısı 9 milyona yaklaşmıştır. Son yıllarda ülkemizde cevize olan yoğun ilgi nedeniyle gerek özel ve gerekse kamu destekli yürütülen projelerle ceviz ağacı sayımız artmaktadır. Özellikle son beş yılda ağaçlandırma projeleri kapsamında yaklaşık 1.000.000 adet dikilen ceviz ağaçlarının ülkemiz ekonomisine getireceği kazanç takriben 160.000.000 TL civarındadır.

Ülkemizde kapama ceviz bahçelerinin kurulmasında ve ağaçlandırma çalışmalarında ağırlıklı olarak Yalova 1, Yalova 2, Yalova 3, Yalova 4, Yavuz, Tokat TU 1, Şen 1, Şen 2, Kaman 1, Kaman 5, Şebin ve Bilecik çeşitlerine yer verilmiştir. Son yıllarda Chandler, Pedro, Fernor ve Fernette gibi geç yapraklanan ve yan dallarda meyve veren çeşitlerin kullanımı yaygınlaşmıştır.

Türkiye'nin En Çok Kabuklu Ceviz İthal ettiği 5 Ülke

Türkiye 1960'lı yıllarda ceviz ihracatı yapan ülke konumundan, 2000'li yıllarda ceviz ithalatı yapan ülke konumuna gelmiştir. Ceviz ithalat miktarımızın yaklaşık 46000 ton olduğunu dikkate aldığımızda, ülkemizin, Fransa, İspanya ve Yunanistan gibi ülkelerin ceviz üretim miktarlarından daha fazla ceviz ithal ettiği görülmektedir. İthalatımız genellikle ABD, Şili, Moldova, Bulgaristan, Kırgızistan, Türkmenistan ve Özbekistan'dan karşılanmaktadır. Ceviz ithal eden Türkiye'nin öncelikli hedefi iç tüketim miktarının tamamını karşılamak ve bir sonraki adımda ise ihracatı hedeflemek olmalıdır.

Türkiye'deki ceviz yetiştiriciliğinde yaygın olarak kullanılan çeşitlerin değişik ekolojik koşullara adaptasyon yetenekleri tam olarak saptanmış değildir. Adaptasyon Çalışmaları yapılmadan dağıtılan yüz binlerce fidanların birçoğu daha ilk yıllarında veya ileriki yıllarda özellikle ilkbahar geç donları ile sonbahar erken donlarından zarar görmektedirler. Sulama, gübreleme, budama, hastalık ve zararlılara karşı mücadele, derim ve derim sonrası gibi konulardaki bilgi eksikliği ve uygulamaların ihmal edilmesi günümüzde çok ciddi sorunların yaşanmasına neden olmaktadır.

Yeteri sayıda kapama ceviz bahçelerinin olmaması, çöğürlerin çok sık dikilmesi, fidancılık yapılan arazilerin çoğunun sert rüzgarlara açık kalması ile fidanlarda oluşan şekil bozukluğu, fidanların söküm aşamasında köklerinin zarar görmesi ve yeterli miktarda saçak kök kalmaması da ceviz üretimini olumsuz etkilemektedir.

Ceviz yetiştiriciliğinde yaşanılan diğer sorunlardan bir tanesi de hasat ve hasat sonu işlemleridir. Hasat zamanı meyve kalite kaybına neden olan önemli gecikmeler yaşanmaktadır. İ cevizin yeşil kabuğa oranla daha önce olgunlaşmasına rağmen, dış kabuğun kolay ayrılmasını isteyen yetiştiricilerin yeşil kabuk olgunlaşıncaya kadar hasatı geciktirmeleri i cevizin önemli oranda kalite kaybına uğramasına neden olmaktadır.

Var olan ve yapılması gereken araştırmaların bir envanteri ıkarılamamaktan, çeşitli konularda bilgi tekrarı oluşmaktadır. Araştırma enstitülerinde ceviz konusunda çalışan araştırıcı sayısı sınırlı olması ve yetişmiş personel yetersizliği de bilgi birikiminin oluşmasını etkilemektedir. Ceviz işletmelerin birçoğu ticari işletme özelliğine sahip değildir. Bu yapısal durum üretim ve pazarlama konularında bir takım sorunlara neden olmaktadır.

İhracatı engelleyen faktörlerden birisi de Türkiye ceviz standardı ile ABD ceviz standardı arasında önemli sayılabilecek farklılıklardır. TSE standartlarına göre yuvarlak ve oval ekstra meyve grubuna giren ceviz ABD standartlarına göre kök meyve grubuna girmektedir. ABD'nin Dünya pazarına Türkiye'den çok önce girmiş olması ve pazarda tanınması farklı standartlara sahip olan Türk cevizlerinin rekabet şansını azaltmaktadır. Bu nedenle Türk cevizinin ABD cevizine bir alternatif olarak değil de, farklı bir ceviz Çeşidi olarak tanıtım ve pazarlamasının yapılması ve kaliteli Türk ceviz için talep yaratılması gereklidir.

Standart ve sertifikalı fidan üretimi yeterli değildir. Birçok yeni tesis bahçe yöreye uygun olmayan ya da hastalıklı fidanlarla kurulmakta, bu da verimi ve dolayısı ile işletme gelirini düşürmektedir. Tüm diğer bahçe ürünlerinde olduğu gibi, cevizin de bölgesel anlamda yoğun yetiştiriciliğinin yapılabilmesi için, yapısal ve kurumsal sorunların giderilmesi gerekmektedir.

Kullanılan kimyasallar ekolojik dengenin bozulmasına neden olduğu gibi üründe de kalıntılar oluşturmakta, bu durum hem insan sağlığı açısından, hem de dış ticarete standartları sağlamadığından sorun oluşturmaktadır.

Bu nedenle son yıllarda özellikle ülkemizde önemli bir konuma yükselen organik tarım modelinin ceviz üretiminde de yaygınlaştırılması gerekmektedir. Ceviz pazarlamasında sadece yurtiçi tüketimin dikkate alınması da ihracatı olumsuz etkilemektedir. Pazarlama birlikleri kurularak yurtdışı pazarlama kolaylaştırılmalıdır. Ayrıca üretici birlikleri kurulmalı ve üretici özendirilmelidir